

Atık ve Geri Dönüşüm Malzemeler ile Ürettiği İleri Dönüşüm Portreleriyle Jane Perkins: Bir Ekolojik Sanat Örneği

Meral BATUR¹

Öz

Günümüzde artan ekolojik sorunlara çözüm aramak ve farkındalık yaratmak için sanatı bir araç olarak kullanan ekolojik sanat, özellikle ileri dönüşüm sanat eserleriyle dikkat çekmektedir. Ekolojik sanat kapsamında geri dönüşüm ya da atık malzemeleri kullanarak üretilen ileri dönüşüm sanat eserleri, malzemeye sanatsal bir yaklaşımla estetik ve işlevsel değer kazandırmaktadır. Günümüzde bu bağlamda eserler üreten sanatçılardan biri de Jane Perkins'dir. Perkins, atık malzemeleri yaratıcı bir şekilde kullanarak, çevresel farkındalığı artıran ve tüketim kültürünü sorgulayan eserler üretmektedir. Eserlerinde düğme, plastik oyuncak, boncuk ve takı gibi atık malzemeleri kullanarak sanat tarihindeki ikonik portreleri ve manzaraları yeniden yorumlamaktadır. Bu araştırma, Jane Perkins'in atık ve geri dönüşüm malzemeleri kullanarak ürettiği ileri dönüşüm portrelerini ve bu eserlerin ekolojik sanat bağlamındaki önemini araştırmayı amaçlamaktadır. Bu amaç doğrultusunda, sanatçı ve eserleriyle ilgili literatür taraması yapılmış ve sanatçının bu bağlamdaki eserlerinin hangileri olduğu tespit edilmiştir. Seçilen eserler üzerinden konu bağlamında analizler yapılmıştır. Yapılan araştırmalar sonucunda denebilir ki, Perkins'in ileri dönüşüm eserleri, izleyiciye tüketim alışkanlıklarını sorgulatırken sanatın çevresel bir aktivizm aracı olarak kullanılabileceğini göstermektedir. Ayrıca, sanatçının eserleri, çöp olarak görülen malzemelere yeni bir hayat vererek sürdürülebilir sanat anlayışına ve çevre bilinci oluşturmaya katkı sağlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Sanat, Ekolojik Sanat, Atık, Geri Dönüşüm Sanatı, İleri Dönüşüm Sanatı

Jane Perkins with Her Upcycled Portraits Made with Waste and Recycled Materials: An Example of Ecological Art

Abstract

Ecological art, which uses art as a tool to find solutions to increasing ecological problems and raise awareness today, draws attention especially with its upcycled artworks. Upcycled artworks, produced using recycled or waste materials, within the scope of ecological art add aesthetic and functional value to the material with an artistic approach. One of the artists who produce works in this context today is Jane Perkins. Perkins produces works that increase environmental awareness and question consumer culture by using waste materials creatively. She reinterprets iconic portraits and landscapes in art history by using waste materials such as buttons, plastic toys, beads and jewelry in her works. This research aims to investigate the upcycled portraits produced by Jane Perkins using waste and recycled materials and the importance of these works in the context of ecological art. In line with this purpose, a literature review was conducted on the artist and her works, the works of the artist in this context were determined and analyses were made on the selected works in the context of the subject. As a result of the research conducted, it can be said that Perkins' upcycled works make the audience question their consumption habits and show that art can be used as a tool of environmental activism. In addition, the artist's works contribute to the understanding of sustainable art and creating environmental awareness by giving new life to materials considered as garbage.

¹ Prof. Dr., Karabük Üniversitesi Safranbolu Fethi Toker Güzel Sanatlar ve Tasarım Fakültesi, Resim Bölümü, meralbaturart@gmail.com ORCID: 0000-0002-1421-4371

Keywords: Art, Ecological Art, Waste, Recycling Art, Upcycling Art

1. Giriş

Sanat, tarih boyunca insanın doğa ile kurduğu ilişkiyi anlamlandırma çabasının önemli bir parçası olmuştur. Doğa, sanatçıların üretiminde en eski ve en güçlü esin kaynaklarından biridir. Sanatçılar, doğadaki renkler, formlar, manzaralar ve ekosistemlerden esinlenerek resim, heykel vb. gibi sanat biçimlerini yaratmışlardır. Sanat tarihine baktığımızda Rönesans dönemi sanatçıları, doğanın matematiksel düzeni ve estetik güzelliklerini çalışmalarına yansıtırken romantikler, doğanın görkemini, büyüklüğünü ve insan üzerindeki etkisini eserlerinde işlemiştir. Fakat zamanla doğal kaynakların kontrolsüzce kullanımı, buna bağlı olarak başta iklim değişikliği olmak üzere çevrede meydana gelen değişimler, gittikçe insan hayatının gündelik akışını, hatta sağlığını olumsuz etkileyen bir boyut kazanmıştır (Oğurlu, Türkoğuz ve Aksu, 2018: 264). Doğada meydana gelen bu olumsuz süreçlerle birlikte İtalyan Rönesansı sırasında ortaya çıkmış ve Aydınlanma Çağı'nda bilim ve teknolojideki ilerlemelerle yeniden güçlenmiş (Oxford Research, Web) olan insanı merkeze koyan hümanist yaklaşımdan uzaklaşarak insanın doğanın bir parçası olduğunu vurgulayan post Hümanist bakış açısı benimsenmeye başlanmıştır. İnsancılık sonrası anlamına gelen, insanı merkezden çıkartıp bir bütünün parçası olarak gören, evrende değişimin gerçekleşmesinde insan ve diğer varlıkların farklı olmadığı perspektifini (Wikipedia) vurgulayan Post Hümanizm, ekolojik sorunlara dikkat çeken yeni sanat akımlarının doğmasına neden olmuştur. Böylece, doğaya verilen yıkımın evrensel boyutlara ulaşmasıyla 1960'lı yıllarda sanatçılar aktivist bir tutum ile ekolojik sorunlara karşı eleştirel bir tavır takınmışlardır. Ekolojik Sanat, çevre sorunlarına vurgu yaparak çevre dostu bir metodolojiye odaklanan çağdaş bir sanat hareketi olarak ortaya çıkmıştır (Çınar, 2019: 205). Tam da bu zamanda sanat, çevreyi sadece bir ilham kaynağı olarak görmekle kalmamış, aynı zamanda çevresel sorunları ele alarak farkındalık yaratmanın ve doğayla uyumlu bir yaşam anlayışını sürdürmenin bir aracı haline gelmiştir.

Sanat, insanlık tarihi boyunca sadece estetik bir ifade aracı değil, aynı zamanda toplumsal ve çevresel sorunlara dikkat çeken güçlü bir iletişim aracı olmuştur. Günümüzde, çevresel sorunların artmasıyla birlikte artık sanat, bu sorunlara dikkat çekmek için bir araç olarak kullanılmaya başlamıştır. Sanatçılar, eserlerinde çevre kirliliği, iklim değişikliği, doğal kaynakların tükenmesi gibi temaları işleyerek toplumsal konulara dikkat çekerek ekolojik dengenin korunmasına katkı sağlamayı amaçlamaya başlamışlardır. Ekolojik sanat, çevresel kaygıları odağına alan bir sanat hareketi olarak doğmuş ve sanatçılar, eserleri aracılığıyla doğal kaynakların tükenişine, atıkların çevreye verdiği zarara ve sürdürülebilir bir yaşam ihtiyacına dikkat çekmiştir.

Ekolojik sanatın öncülerinden birisi olarak kabul edilen Agnes Denes'in Buğday Tarlası-Yüzleşme isimli çalışması da ekolojik sanat kapsamında bu bağlamda üretilen en bilinen çalışmalarındandır. Şehir merkezinin göbeğinde, büyük uzun çelik gökdelenler arasında, bir çöp sahası üzerinde gerçekleştirilen bu çalışma, çevresel ve ekonomik çelişkileri ele almaktadır. Kentleşmenin gri dokusu arasında iki dönümlük bir alanda hem ekim hem hasat renkleriyle vermek istediği mesajı direkt yoldan vermiştir. Bu üretim birçok gönüllünün yardımıyla, kamyonlarca toprağın bölgeye getirilip yayılması, ekilmesi ve hasat edilmesiyle yapılmıştır (Güven Ak, 2021: 253). Zarar görmüş arazilere orman diken, mega şehirlerin kalbinde buğday tarlaları yetiştiren sanatçı ürettiği bu eserleriyle doğal çevreyi geliştirip restore ederek gelecek kuşaklara anlamlı bir miras olacak ve doğanın, insan zekâsı ile netlik kazanan kendi özel dilinde konuşmasına aracılık edecektir (Spaid, 2002: 139). diyerek sanatın

toplumsal katkısını vurgulamaktadır. Ekolojik sanatta üretilen eserler hem toplumun ihtiyaç önceliğinin gelecekteki tehlikelere işaret etmesi hem de toplumsal bilinç oluşturmaya açısından önemlidir. Bireysel yaratıcılığı öne çıkaran bu çalışmalar, ekolojik felaketlerin önlenmesi adına bir adım olurken hem olanlara dikkat çekmekte hem de izleyicileri bu konuda bilinçlenmeye davet etmektedirler.

Doğadan alınan doğal malzemelerle üretilen ekolojik sanat eserlerinin yanı sıra atıkların artması ve bu atıkların dünya yaşamını artık tehdit eder bir hal almasının ardından bu konuya dikkat çekmek amacıyla ileri dönüşüm sanat eserleri üretilmeye başlanmıştır. Atık ve geri dönüşüm malzemelerden üretilen bu ileri dönüşüm sanat eserleri, ekolojik sanatın alt dallarından biri olarak kabul edilmektedir.

2. İleri Dönüşüm Sanatı

Çevre dostu bir yaklaşım olarak ortaya çıkan ileri dönüşüm, artık istenmeyen veya atık olarak nitelendirilen ürünleri daha yüksek değere veya kaliteye sahip yeni ürünlere dönüştürme sürecini kapsar (Batur, 2024). İsrafi azaltmayı amaçlayan bu yöntemle sanatçılar, atıkları ham madde haline getiren geri dönüşümün tersine atık ve geri dönüşüm malzemeleri mümkünse en az ya da var olan haliyle hiçbir dönüşüme uğratmadan onlara sanatsal bir anlam katarak yeniden değerlendirmeyi amaçlamaktadırlar (Alkın, 2023). Böylece atık ve geri dönüşüm malzemelerinin sanatsal bir forma dönüştürülmesi sağlanmış olur. Sanat tarihine bakıldığında atık nesnenin sanat nesnesi olarak ilk kullanımı 20. yy'a kadar gitmektedir. 20. yy başlarında kübizm akımıyla sanat alanında kullanılan atık nesne, sanat nesnesi tanımının değişmesine yol açmış ve klasik malzeme dışında malzemelerle de sanat eseri üretilebileceği düşüncesinin doğmasına neden olmuştur (Sağlam ve Enginoğlu, 2016: 46). Tam da bu noktada atık ve geri dönüşüm malzemeleri ilk defa sanatın nesnesi olarak kullanılmaya başlanmıştır. Sanat tarihinde atık nesne kullanımıyla ilgili akla gelen ilk örneklerden biri Marcel Duchamp'tır. Duchamp, hazır-yapıtları ile sanatı felsefi bir boyutta değerlendirmiştir. Sanatı yüzyıl boyunca etkileyecek bu devrim, günlük hayatın bir parçası olan ve her an kullandığımız nesnelere gerek felsefi gerekse mizahi ve hicivsel yanı ile sanat ürünlerine yeni bir anlayış kazandırmıştır (Sevim ve Boz, 2011: 112). Sanatı kutsal olanı göstermekten çıkaran bu eylem, aynı zamanda izleyiciye artık her şeyin sanatın nesnesi olabileceğini göstermiştir. Özellikle ekolojik dengenin bozulduğu günümüzde, sanatçılar ekolojik denge, yaşam, sınırlılık, yok oluş, çöp, gibi konulara dikkat çekmek amacıyla var olan atıkları sanat eserlerine dönüştürerek ekolojik dengenin korunmasına hem katkı sağlamakta hem de dikkat çekmektedirler. İleri dönüşüm sanatı, yalnızca malzemelerin yeniden kullanılmasını değil, aynı zamanda tüketim kültürüne eleştirel bir bakış sunmayı da hedeflemektedir. Bu sanat anlayışı, estetik değerlerin yanı sıra verdiği çevresel mesajlarla izleyicileri hem düşünmeye hem de harekete geçirmeye neden olmaktadır.

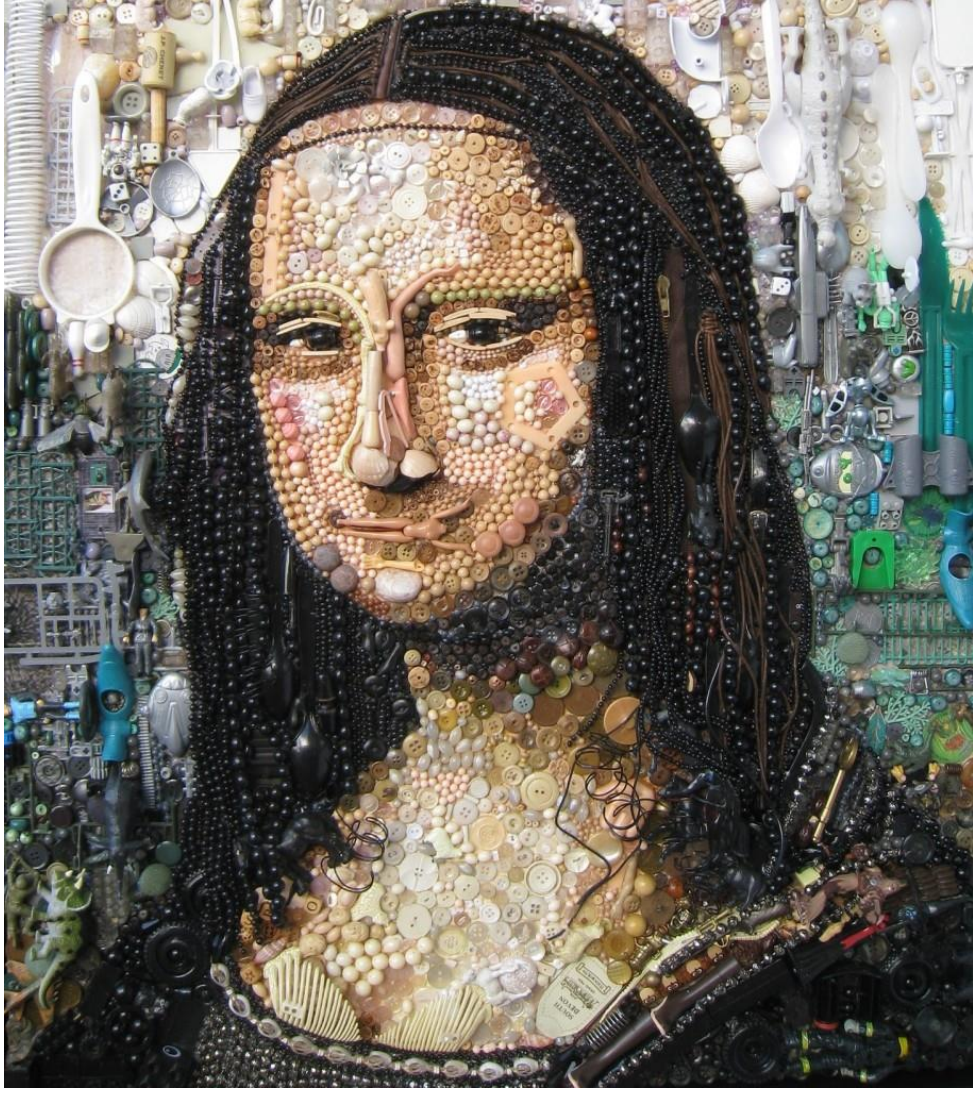
Özellikle ileri dönüşüm sanatının önemli isimlerinden biri olan Jane Perkins'in ekolojik sanat kapsamında atık ve geri dönüşüm malzemelerle ürettiği ikonik portreleri bu araştırmanın konusudur. Bu çalışmada, Jane Perkins' in atık ve geri dönüşüm malzemeleri kullanarak ürettiği ileri dönüşüm portrelerini ve bu eserlerin ekolojik sanat bağlamındaki önemini araştırmayı amaçlanmaktadır. Bu amaç doğrultusunda, sanatçının portre konusunda oluşturduğu eserlerinin hangileri olduğu araştırılmış ve tespit edilen eserleri incelenmiştir. Bu çalışmada, literatür tarama yöntemine başvurulmuştur. Öncelikle, konu bağlamında eserlerinde ileri dönüşüm sanatını kullanan Jane Perkins'in eserleri incelenmiş ve sanatçının portre konusu bağlamındaki eserlerinin hangileri olduğu tespit edilmiş ve seçilen eserler üzerinden konu bağlamında analizler yapılmıştır. Bu araştırma, atık malzemelerin

sanat eserine dönüştürülerek sanatın çevre bilincini arttırmak ve çevresel farkındalık yaratmak adına önemli olduğunu göstermek açısından önemli görülmektedir.

3. Jane Perkins ve Eserleri

Atık malzemeleri kullanarak ürettiği eserlerle ekolojik sanat alanının önde gelen isimlerinden biri olan Jane Perkins, 1958 yılında Londra'da doğmuştur (Jane Perkins, 2000). İngiliz sanatçı Jane Perkins, günümüz ileri dönüşüm sanatının en dikkat çekici isimlerinden biridir. Eserlerinde plastik düğmeler, boncuklar, kablolar, eski oyuncaklar ve diğer atık malzemeler gibi genellikle göz ardı edilen ya da çöpe atılan objelerden oluşan çeşitli geri dönüşüm malzemelerini kullanan Perkins, bu malzemelerle Mona Lisa ve Frida Kahlo gibi ikonik figürlerin klasik sanat eserlerini yeniden yorumladığı portreler oluşturmuştur. Perkins'in bu çalışmalarında kullandığı yöntemler hem geleneksel sanatın hem de modern çevre bilincinin etkilerini bir araya getirmektedir. Kullandığı her bir malzemeyi özenle seçen ve yerleştiren sanatçı, bu süreçte estetik bir değer yaratırken aynı zamanda izleyiciye tüketim alışkanlıklarının doğaya verdiği zararları sorgulatmaktadır (Arıkan, 2021). İleri dönüşüm sanatında malzeme kullanımı ve yaratıcı yaklaşımıyla ön plana çıkan sanatçı Jane Perkins, yalnızca malzeme seçimiyle değil, aynı zamanda bu malzemelerin renk ve dokularını ustaca kullanmasıyla da dikkat çekmektedir.

Tüketim kültürünün yan ürünlerini eserlerinde kullanan Jane Perkins, bu malzemeleri topluma geri kazandırarak atıkların yeniden değerlendirilmesine katkı sağlamaktadır. Sanatçı, bir düğmenin ya da eski bir oyuncağın sanatsal bir eserin parçasına dönüşebileceğini göstererek atıklara estetik bir anlam kazandırır. Bu yaklaşım, tüketim toplumunun çevre üzerindeki olumsuz etkilerini azaltmak ve daha sürdürülebilir bir yaşamın mümkün olduğunu göstermek adına oldukça önemlidir. Perkins'in malzeme seçimi, sanatçının çevresel farkındalığını ve bu farkındalığı izleyiciye aktarma gücünü ortaya koymaktadır. Eserleriyle atık yönetimi ve çevre bilinci konusunda izleyicileri bilinçlendirmeyi amaçlayan sanatçı, sanatın dönüştürücü gücünü somut bir şekilde gözler önüne serer. Eserleri aracılığıyla izleyicilere doğayı koruma ve tüketim alışkanlıklarını sorgulama ve değiştirme çağrısı yapan Perkins'in anlayışında, sanat yalnızca estetik bir deneyim değil, aynı zamanda toplumsal bir dönüşüm aracıdır (Antmen, 2008).

Görsel 1. Jane Perkins, Mona Lisa, Da Vinci'den Sonra, 2011, 79cm x 71cm. (URL-1)

Jane Perkins, Leonardo da Vinci tarafından 1503-1506 yılları arasında yapıldığı düşünülen sanat tarihinin en tanınmış ve ikonik eserlerinden biri olan "Mona Lisa" tablosunu yeniden yorumlamıştır (Görsel 1). Rönesans döneminin başyapıtlarından biri olan bu tablo, bu kez oyuncak parçaları ve düğmeler gibi atık ve geri dönüşüm malzemelerle yeniden yaratılmıştır. Tabloya gizemini katan Mona Lisa'nın yüzündeki ince gülümseme ve gözlerinin izleyiciyi her açıdan takip ediyor gibi görünmesi, bu tabloda da dikkat çeken unsurlardan biridir. Jane Perkins, popüler kültürün de bir parçası olan Mona Lisayı tüketim kültürünün çıktısı olan atıklarla yeniden yorumlayarak bir tezatlık yaratırken, sanat eserine çağdaş bir bakış açısı kazandırmıştır. Aynı zamanda izleyicileri düşünmeye ve sorgulamaya yönlendiren bu eserleriyle Perkins, tüketim kültürünün doğasını sorgulamakta ve izleyiciye sorgulatmaktadır (Berger, 2006).

Görsel 2. Jane Perkins, Frida, Karışık Teknik, 75 x 55cm. (URL-2)

Jane Perkins, Frida Kahlo tarafından 1940 yılında yapılan, Frida'nın duygusal acılarını, fiziksel rahatsızlıklarını ve karmaşık ilişkilerini doğrudan izleyiciye aktardığı otoportrelerinden biri olan "Frida" isimli bu eserini yeniden yorumlamıştır (Görsel 2). Meksika kültürünün ürünü olan geleneksel Meksika kıyafetlerini ve halk sanatına özgü motifleri resimlerindeki imgelerle sembolik olarak kullanan, 20. yüzyılın en tanınmış ve etkileyici sanatçılarından biri olan Kahlo'nun bu eseri, bu kez oyuncak parçaları, düğmeler gibi atık ve geri dönüşüm malzemelerle yeniden yaratılmıştır. Malzemelerin boyutlarını ve renklerini de tabloların asıllarındaki formlara ve renklere sadık kalarak seçen Jane Perkins, malzemeleri olabildiğince dikkatli ve yerli yerinde kullanmıştır. Kahlo'nun duygusal durumunun, fiziksel acılarının, yaşamdaki zorluklarının ve kimlik arayışının bir yansıması olan bu portre, atık malzemelerle daha da etkileyici bir anlatıma kavuşurken aynı zamanda izleyiciye doğayla ilişkisini sorgulatmaktadır (Çakır ve Karul, 2023). Tüketim kültürünün bireyi olan izleyicileri

tüketim alışkanlıklarını sorgulatırken aynı zamanda tüm bu tüketim malzemelerinin sanatla nasıl yepyeni bir kimliğe büründüğünü göstermektedir.

Görsel 3. Jane Perkins, İnci Küpeli Kız, Vermeer'den sonra, 2011, 74cm x 69cm. (URL-3)

Jane Perkins, Johannes Vermeer tarafından 1665 yılında yapılan, sanat tarihinin en tanınmış ve gizemli eserlerinden biri olan "İnci Küpeli Kız" tablosunu yeniden yorumlamıştır (Görsel 3). "Kuzey'in Mona Lisa'sı" ya da "Hollanda'nın Mona Lisa'sı" olarak da anılan eser, bu kez atık ve geri dönüşüm malzemelerle yeniden yaratılmıştır. Başında türban ve kulağında büyük bir inci küpe taşıyan genç bir kızın portresi olan bu eserdeki kızın gözleri doğrudan izleyiciye bakmaktadır. Arka planın neredeyse karanlık oluşu kızın ifadesini güçlendirirken dikkatleri burada toplamaktadır. Kendini bir 'yeniden üretici' olarak adlandıran Jane Perkins 'in bu portrede de ağırlıklı olarak plastik atıkları kullanmıştır. Hollanda Altın Çağı'nın zarafetinin sembolü olan bu tablo, Jane Perkins tarafından kullanılan malzemeler sayesinde izleyiciye modern bir eleştirel perspektif sunmaktadır (Çakıroğlu, 2022). Jane Perkins, bu eserinde de izleyicilerin tanıdıkları eserleri yeni bir bağlamda görmelerini sağlarken aynı zamanda tüketim alışkanlıklarını sorgulatmaktadır.

Görsel 4. Jane Perkins, Marilyn, Warhol'dan Sonra, 2015, 60cm x 60cm. (URL-4)

Jane Perkins, pop art akımının önemli isimlerinden Andy Warhol tarafından 1962 yılında yapılan Marilyn'in ikonlaşmış yüzünün sembolü olarak sanat tarihinin en tanınmış eserlerinden biri olan "Marilyn" tablosunu yeniden yorumlamıştır (Görsel 4). 20. yüzyılın en ikonik figürlerinden biri olarak popüler kültür ve sanatın ikonu olarak anılan Marilyn portresi olan bu eser, Jane Perkins tarafından atık ve geri dönüşüm malzemelerle yeniden yaratılmıştır. Bu ikonik eseri düğme ve plastik parçalarla yeniden canlandıran sanatçı, modern bir perspektifle klasik sanatı yeniden yorumlamıştır. Marilyn portresi, 1950'lerin kadınlık ideallerini ve Hollywood'un cazibesini, kadınların özgürlük ve kimlik arayışını simgeleyen bir figür haline gelmiştir (Wallen, 2012). Medya tarafından nesneleştirilmeyi ve 20. yüzyılın tüketim kültürünü yansıtan bu portre, tüketim malzemeleriyle yeniden yaratılarak adeta çarpıcı bir sembolik anlam yüklenmiştir. Atık malzemeleri sanata dönüştüren ileri dönüşüm sanatçısı Perkins, doğada yok olması en zor malzeme olan plastik parçalardan üretilen bu eseriyle tüketim alışkanlıklarını sorgulatmanın yanı sıra çevresel farkındalığın artmasına önemli bir katkı sağlamaktadır.

Görsel 5. Jane Perkins, Vincent Van Golf, 70cm x 50cm, 2022. (URL-5)

Jane Perkins, Hollandalı ard izlenimci ressam Vincent Van Gogh tarafından 1887 yılında yapılan “Hasır Şapkalı Otoportre, Yaz” isimli bu tabloyu “Vincent Van Golf” isimli yeniden yorumlamıştır (Görsel 5). Bu eser, Jane Perkins tarafından atık malzemelerle Vincent Van Gogh’un ünlü otoportresinin mizahi ve yaratıcı bir şekilde yeniden yorumlandığı, modern sanat projelerinden biridir. Van Gogh’un portresi sadece onun fiziksel görüntüsü olmasından çok daha fazlası olarak izleyici karşısındadır. Onun portresi, sanatçının yaşadığı psikolojik buhranı ve yalnızlık duygusunu vurgulayan yüzündeki ciddi ve melankolik ifadenin onun sanatındaki renk ve fırça darbelerinin gücüyle kendini gösteren sembolü niteliğindedir. Sanatçının içsel çatışmalarını ve ruh halindeki değişiklikleri de açıkça gösteren otoportreleri, genellikle kendisini anlamak ve kendi kimliğini keşfetmek amacıyla resmedilmiştir. Bu portre, kendini anlamak isteyen bireyin otoportresinin plastik atıklarla yeniden oluşturulması, yapaylığa ve bireyin kendi özünden olan uzaklaşmasına gönderme yaparken postmodern yaşamla birlikte tüketim kültürü içinde var olan insanoglunun durumunun sembolü haline gelmiştir (Wastecare,

2021). Özünden uzaklaşan insan oğlu tıpkı doğa gibi yavaş yavaş yok olmaktadır. Bu da insanın dönüp tekrar kendine bakması ve kendini sorgulamasını kaçınılmaz kılarken sanatın dönüştürücü ve sorgulayıcı yönünü de gözler önüne sermektedir.

Görsel 6. Jane Perkins, Meryem ve İsa, Sassoferrato'dan Sonra, 2017, 80cm x 80cm.
(URL-6)

Jane Perkins, 17. yüzyılda İtalyan Barok sanatının önemli temsilcilerinden genellikle Sassoferrato adıyla bilinen Giovanni Battista Salvi da Sassoferrato tarafından 1674 yılında yapılan ünlü eseri "Meryem ve İsa" yeniden yorumlamıştır (Görsel 6). Sassoferrato'nun dini temalar üzerindeki ustalığını, zarif kompozisyonlarını ve duygusal derinliği yansıttığı bu eserinde Meryem Ana ve bebek İsa tasvirine yer verilmektedir. Sassoferrato'nun bu eseri sadece Barok sanatının dini temasını yansıtmakla kalmaz, aynı zamanda İtalyan sanatının teknik ustalığını da gözler önüne serer. Jane Perkins, barok üslubunun ustalıkla yansıtıldığı bu eseri, atık malzemelerle yeniden yorumlamıştır. Meryem'in kucağında, huzurlu ve masum bir şekilde tasvir edilen bebek İsa, kullanılan malzemelerle içinde buldukları o huzur hali tezatlık oluşturmaktadır. Hristiyan ikonografisinin hem estetik hem de ruhsal etkisini artırmak için dini yapıların içinde sıkça kullanılan bu eser, saflığın, masumiyetin ve yüceliğin sembolüdür. Fakat Jane Perkins, bu eseriyle ruhani ve kutsal olanı atık malzemelerle yeniden üreterek izleyiciyi derin bir sorgulamaya yönlendirmektedir (Winnicott, 2022). "21. Yüzyılda kutsal olan ne?" sorusunu

sordurtan Jane Perkins, devrinin ötesinde zamansız bir güzellik taşıyan eserleri yepyeni boyutlarla izleyicisine sorgulatmaktadır.

Görsel 7. Jane Perkins, Meryem ve İsa, Vrubel'den Sonra, 2020, 60 x 80cm. (URL-7)

Jane Perkins, 19. yüzyılın sonları ve 20. yüzyılın başlarında Rus sanat dünyasının önemli isimlerinden biri olan Mikhail Vrubel tarafından 1884 yılında yapılan ünlü eseri "Meryem ve İsa"yı yeniden yorumlamıştır (Görsel 7). Klasik dini temalara yenilikçi ve kişisel bir yaklaşım getirmesiyle bilinen Vrubel, modernizm ve sembolizmin temsilcilerinden biridir. "Meryem ve Çocuk" tablosu, Mikhail Vrubel'in hem dini ikonografiyi hem de sanatçının benzersiz üslubunu yansıtan önemli eserlerden biridir. Klasik dini ikonları Rus Ortodoks sanatının estetiğiyle harmanlayan Vrubel'in bu eserini atık malzemelerle yeniden yorumlayan Jane Perkins, esere modern bir yorum katmıştır. Annelik, koruma ve kutsallık temalarını işleyen bu eserde semboller, renkler ve kompozisyon, manevi bir anlam ve derinlik

taşımaktadır. Geleneksel dini sanatın ötesine geçerek modernizmin ve simgeciliğin bir örneği olan Vrubel'in bu eseri, kullanılan malzemelerle birlikte tüm gerçekliğinden soyutlanarak postmodern bir anlam kazanmıştır (Berger, 2006). Bu eser, klasik sanatın tanıdık estetik değerlerini korurken, kullanılan malzemeler sayesinde izleyicisine modern bir eleştirel perspektif sunmaktadır.

Jane Perkins, eserleriyle izleyicilerin tanıdıkları eserleri yeni bir bağlamda görmelerini sağlarken aynı zamanda tüketim alışkanlıklarını sorgulamalarını da sağlamaktadır. Sanatçı eserleriyle hem bireysel hem de toplumsal düzeyde farkındalık yaratmayı hedeflemektedir.

Sonuç

Klasik eserleri modern malzemelerle yeniden yaratarak sanatın tarihsel ve çağdaş bağlarını bir araya getiren sanatçı Jane Perkins, malzeme seçimiyle sanatın pahalı veya ulaşılması zor malzemelere ihtiyaç duymadan da yapılabileceğini ve sanatın çevreye duyarlı bir şekilde üretilebileceğini göstermektedir. Aynı zamanda çöp olarak görülen nesnelere, yaratıcı bir yaklaşımla nasıl bir sanat eserine dönüştürülebileceğini gösteren Jane Perkins, atık malzemeleri sanatın hizmetine sunarak tüketim toplumu için bir eleştiri ve çevresel farkındalık yaratmayı amaçlamaktadır. Atık malzemeleri sanata dönüştüren ileri dönüşüm sanatıyla Jane Perkins, çevresel farkındalığın artmasına önemli bir rol oynamaktadır.

Jane Perkins'in atık ve geri dönüşüm malzemelerini kullanarak oluşturduğu ileri dönüşüm portreleri, yalnızca birer sanat eseri değil, aynı zamanda çevresel farkındalık yaratma amacı taşıyan güçlü mesajlar içermektedir. Bu eserler, atık malzemelerin estetik ve işlevsel yönünü ortaya çıkarırken aynı zamanda izleyiciye tüketim alışkanlıklarının yeniden sorgulatmaktadır. Perkins, sanat yoluyla bireylere ve topluma atıkların yeni bir değer kazanabileceğini, çevresel sorumluluğun sanatsal ifadelerle desteklenebileceğini göstermektedir.

Sanatçının çalışmaları, ekolojik sanatın estetik ve işlevsel yönlerini birleştirerek hem bireysel hem de toplumsal bir dönüşüm aracı olabileceğini göstermektedir. Özellikle ileri dönüşüm sanatının yarattığı farkındalık, doğaya karşı daha bilinçli bir tutum geliştirilmesine katkıda bulunken sanatın yalnızca bir estetik deneyim değil, aynı zamanda çevre bilinci oluşturmanın ve sürdürülebilir bir geleceğin inşasına katkı sağlamanın bir aracı olduğunu ortaya koymaktadır.

Sonuç olarak, Jane Perkins'in eserleri, izleyicisine doğa ve insan arasındaki ilişkiyi ve bireylerin tüketim alışkanlıklarını yeniden sorgulatmaktadır. Perkins'in eserleri hem sanat dünyasında hem de çevre bilincini artırma çabalarında önemli bir yer tutmaktadır. Bu eserler, estetik ve sürdürülebilirlik arasındaki bağı güçlendirmektedir. Perkins'in eserleri, atık yönetimi ve geri dönüşümün önemine dikkat çekerken daha sürdürülebilir bir dünya için sanatın dönüştürücü gücünü ortaya koyarak genç sanatçılara örnek olmaktadır.

Kaynakça

- Alkın, Ş. (2023). İleri dönüşüm hareketini başlatıyoruz. 10 Temmuz 2024 tarihinde <https://upcycleistanbul.com/#:~:text=Upcycle%20nedir%3F,upcycle%20malzemenin%20de%20C4%9Ferlenerek%20yeniden%20kullan%C4%B1lmas%C4%B1d%C4%B1r> adresinden erişildi.
- Antmen, A. (Der.). (2008). *Sanat/cinsiyet: sanat tarihi ve feminist eleştiri*. İstanbul: İletişim Yayınları.
- Arıkan H. (2021). İnsan ve doğa ekseninde ekolojik sanat. *İnönü Üniversitesi Kültür ve Sanat Dergisi*, 7(1), 76-87.
- Batur, M. (2024). Ekolojik sanat kapsamında geri dönüşüm malzemelerle üretilen ileri dönüşüm sanatı. *İnönü Üniversitesi Kültür ve Sanat Dergisi*, 10(2).
- Berger, J. (2006). *Görme biçimleri*. (Y. Salman, Çev.). İstanbul: Metis Yayınları.
- Çakır, H. ve Nil Karul, (2023). İleri dönüşüm 101. 1 Haziran 2024 tarihinde <https://reppatch.com/ileri-donusum> adresinden erişildi.
- Çakıroğlu, E. (2022). Antroposen çağında ekolojik sanat: David Buckland, Terike Haapoja ve Mel Chin'in ekolojik sanat projeleri. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 23(1), 24-39.
- Çınar, S. (2019). Ekolojik sanat projelerinde okyanus atıklarının sanatsal nesnelere dönüşümü. *Uluslararası Disiplinlerarası ve Kültürlerarası Sanat*, 4(9), 203-215.
- Güven Ak. K. (2021) Sanat ve doğa ilişkisinde ekolojik yaklaşımlar. *Sanat ve İnsan Dergisi*, 5(1), 247-260.
- Oğurlu, İ., Türkoğuz, S. ve Aksu, G. A. (2018). Doğa eğitimi projelerinin katılımcı profili ve yaygın etkisinin değerlendirilmesi: IDE projeleri örneği. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 7(5), 262-283.
- Oxford Research (2018). 10 Temmuz 2024 tarihinde <https://web.archive.org/web/20181206172529/https://oxfordre.com/comunication/view/10.1093/acrefore/9780190228613.001.0001/acrefore-9780190228613-e-627> adresinden erişildi.
- Öztekin, M. (2024). İleri dönüşüm sanatçıları: tüketim toplumunda malzemelerimiz artıyor. 13 Ekim 2024 tarihinde <https://t24.com.tr/haber/ileri-donusum-sanatciları-tuketim-toplumunda-malzemelerimizartiyor> adresinden erişildi.
- Sağlam, F. ve Enginoğlu, T. (2016). Atık nesnelere sanat eğitiminde kullanılması. *Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi*, 7(14), 45-58.
- Sevim, C. ve Boz, G. (2011). Hazır nesnelere ve teknoloji sanatta kullanımı ve seramik sanatına yansması. *Sanat ve Tasarım Dergisi*, 1(1), 111-135.
- Spaid, S. (2002). *Ecovention: current art to transform ecologies*. Cincinnati, Ohio: Seamless Design And Printing.
- Wallen, R. (2012). Ecological art: a call for visionary intervention in a time of crisis. *Leonardo*, 45(3), 234-242.
- Wastecare (2021). The art of recycling. 8 Ağustos 2024 tarihinde <https://www.wastecare.co.uk/art-of-recycling/> adresinden erişildi.
- Winnicott, W. D. (2022). *İnsan doğası*. (P. Koç, Çev.). İstanbul: Pinhan Yayıncılık.

Görsel Kaynakça

- URL-1: 1 Ekim 2024 tarihinde <https://janeperkins.co.uk/plastic-classics/> adresinden erişildi.
- URL-2: 1 Ekim 2024 tarihinde <https://www.redpropeller.co.uk/jane-perkins/frida-kahlo-by-jane-perkins-wa68t> adresinden erişildi.
- URL-3: 1 Ekim 2024 tarihinde <https://janeperkins.co.uk/plastic-classics/> adresinden erişildi.
- URL-4: 1 Ekim 2024 tarihinde <https://janeperkins.co.uk/plastic-classics/> adresinden erişildi.
- URL-5: 1 Ekim 2024 tarihinde <https://janeperkins.co.uk/plastic-classics/> adresinden erişildi.
- URL-6: 1 Ekim 2024 tarihinde <https://janeperkins.co.uk/plastic-classics/> adresinden erişildi.
- URL-7: 1 Ekim 2024 tarihinde <https://janeperkins.co.uk/plastic-classics/> adresinden erişildi.